

Siūlomas klaidų žymėjimas

Žymėjimas	Klaidos tipas	Komentaras
l	Raštingumo klaida	Rašybos klaida.
v ¹		Skyrybos klaida.
gr		Pažeidžiama kalbos norma. Vadovautis <i>Dabartinės lietuvių kalbos žodynu</i> (pageidautina kuo naujesnis leidimas; prieiga internete http://www.autoinfo.lt/webdic/), <i>Tarptautinių žodžių žodynu</i> (ats. redaktorius Algimantas Kinderys; Vilnius: Alma littera, 2008 arba 2001; tinka ir šio žodyno elektroninė versija <i>Interleksis</i>), <i>Kalbos patarimais 1</i> , <i>Kalbos patarimais 2 (1)</i> , <i>Kalbos patarimai 2 (2)</i> , <i>Kalbos patarimai 2 (3)</i> , <i>Kalbos patarimai 4 (1)</i> , <i>Lietuvių kalbos rašyba ir skyryba</i> , Vilnius: Mokslas, 1992 (tik rašybos dalis); <i>Privalomosios ir pasirenkamosios skyrybos taisyklės</i> (VLKK 2006 09 28 nutarimas, prieiga internete www.vlkk.lt/lit/nutarimai/skyryba/), <i>Didžiųjų kalbos klaidų sąrašas</i> .
ž		Vertalai, barbarizmai, semantizmai.
st	Raiškos klaida	Žodis, vartojamas netinkama reikšme (kenkia minties tikslumui). Etc.
st		Netinkamas morfologinių formų derinimas (<i>nesuderintas asmuo, skaičius, laikas, giminė</i>); Netinkamos sintaksinės konstrukcijos (<i>nemotyvuota žodžių tvarka; netiksliai nustatytos sakinio ribos; nesujungti artimai susiję dėmenys; į vieną sakinį sujungti nutolusias mintis reiškiantys dėmenys; neprijungtas šalutinis dėmuo</i>); Žodžių formų trumpinimas / galūnių trumpinimas (priklauso nuo viso rašinio stiliaus)
K	Vientisumo klaida	Skirstymas ne vienu pagrindu; Požymio, kurio neturi sąvoka, priskyrimas; Priešingos mintys; Teiginiai be loginės sąsajos. Etc.
√		Logikos klaidas žymime st. Nemotyvuotas minties kartojimas.
		Minties šuolis: itin ryškus atotrūkis tarp teiginių, pastraipų. Kai samprotaudamas mokinys po teiginio iš karto eina prie literatūrinio argumento, šiais metais nelaikoma klaida.
ak		Akies klaida. 3 akies klaidos – viena raštingumo klaida.
F		Turinio trūkumas. Konteksto, teksto pobūdžio ar teksto struktūros, meninės priemonės klaidingas įvardijimas etc.
int		Interpretacijos turinio trūkumas
arg		Samprotavimo turinio trūkumas

PASTABOS:

Neprijungti ar ne po pažymimojo žodžio parašyti **PAŽYMINIAI** IR **ŠALUTINIAI PAŽYMINIO DĖMENYS** laikomi stiliaus klaidomis.

tikrinti, ar tiksliai cituojama;

žodžių kėlimas: kai susiduria dvi ar daugiau priebalsių, **paskutinė priebalsė** būtinai keliama į kitą eilutę (netaisyklingas žodžio kėlimas laikomas rašybos klaida), o likusios gali būti paliekamos toje pačioje eilutėje arba perkeliamos į kitą, pvz.: *pauk-ščiai, paukš-čiai, pau-kščiai*. **Dvibalsiai ir mišrieji dvigarsiai**, taip pat **dviraiddžiai dz, dž, ch** neskaidomi;

SKYRYBA**1. Ženklaai sakinio gale:**

¹ Vertinant mokinių darbus, vadovautis VLKK 2006 m. rugsėjo 28 d. skyrybos nutarimu.

- **Po antraštinių sakinių taškas nerašomas, pvz.:**
Vandos Juknaitės apysakos „Stiklo šalis“ ištraukos interpretacija
- **Sakinio galo ženklai kabutėmis skiriamos tiesioginės kalbos ir citatos sakinio pabaigoje rašomi prieš uždaramąsias kabutes, pvz.:**
Ciceronas sakė: „Išangai reikia kuo daugiau svarumo ir kuo mažiau spindesio.“
Šiandien klausia manęs: „Kur buvai?“
Lengva pasakyti: „Kirsk sau...“
Jis dar mažas, būdavo, vaikščiojo paskui mane ir vis prašo: „Tereše, uogų! Teresyte, uogų!“

2. Citatų skyryba:

- **Citatos išskiriamos kabutėmis.**
- **Kai citatą sudaro atskiras sakinyss ar keli sakiniai, po įvadinių žodžių dedamas dvitaškis, o citata paprastai rašoma toje pačioje eilutėje; ilgesnė citata gali būti pradedama nauja pastraipa, pvz.:**

Dar Aristotelis rašė: „Retorika apima visas žmogaus gyvenimo sritis.“

Apie perdėtą kuklumą pasakyta taip: „Jei esi nekompetentingas ar nepasiruošęs, kaip sakaisi, kam eini kalbėti? O jei tas netiesa, kam pradėti savo kalbą melu?“

Štai koks gyvas kvieslio paveikslas:

„Savaitės viduryje į namus atėjo kvieslys kviešti į vestuves. Arklio galva ir jo paties skrybėlė buvo išpuošta margais kaspinais. <...> Jis sustojo vidury aslos įsitempęs, kaip kareivis rikiuotėje, pakėlė ranką ir pakratė lazda, ant kurios suplevėsavo kaspiniai ir rūtos ir sutilindžiavo varpelis.“

- **Po citatų esantys ir į jas įsiterpę autoriaus žodžiai rašomi taip kaip autoriaus žodžiai prie tiesioginės kalbos, pvz.:**

„Ar visuomet vaizdingas žodis geriau už neutralų?“ – svarstydamas žodžių vartosenos tikslingumą klausia J. Pikčilingis.

„Stinga išraiškos priemonės, vartok tarmybę“, – sakė Rygiškių Jonas.

- **Cituojamas eiliuotos kalbos posmas rašomas nauja pastraipa ir be kabučių arba su kabutėmis toje pačioje eilutėje (eilučių ir posmų pabaiga žymima pasviraisiais brūkšniais), pvz.:**

Miškinio kūryboje plazda gyva žodžių dvasia, atklydusi iš liaudies dainų:

Kur miškeliai, pakviptę sakais,

Kur takeliai takai,

Skersai išilgai išminti...

Eilėraštyje kontrasto principu gretinami vaizdai subtiliai perteikia kontekstą: „Ar tai tu, ar maža kregždutė, / Ant pavasario delno nutūpus, / Sučiauškęjai linksma, lengvutė – / Nuskridai, pamojus sparnais. // Mūsų upės gilios ir ramios, / Medžių šakos žalios ir žemos – / Prisiglausk prie motinos žemės, / Pasipuošusios sodais jaunais.“

- **Citata, sudaranti autoriaus sakinio dalį, rašoma toje pačioje eilutėje ir pradedama mažąja raide, pvz.:**

Pasakymas „patraukti kaltinamuoju“, vartojamas Baudžiamojo proceso kodekse, vertinamas kaip specifinis teisės kalbos pasakymas. Apie švietimo įstaigų pavadinimus taisyklių 1 punkte pasakyta, kad „juose reikia vengti nebūtinės informacijos“. Šitą pažadą pakartojo apaštalas Paulius, sakydamas, kad „visi esame viena duona ir vienas kūnas“.

Citatų skyryba

CITATOS SKYRYBOS ir kt. KLAIDA AR NE?	Klaida	PASTABOS
Po cituojamo teksto rašomi du taškai / klaustukas ir taškas	v	(„citata.“)
Eiliuotas tekstas išskirtas grafiškai ir parašytas kabutėse		
Eiliuotas tekstas rašomas toje pačioje eilutėje, tačiau eilutės pabaigos nežymi pasviraisiais brūkšniais		
Vietoj praleistos ilgesnės teksto dalies nėra kupiūros		Negalioja, kai yra frazės. Negalioja, kai nėra pradžioje ar pabaigoje.

Rašybos klaida citatoje	I	
-------------------------	---	--

RAŠTINGUMO KLAIDOS

Keletas atvejų	Klaida	PASTABA
Visai kito linksniavimo galūnės		Lyriniui / pagrindiniui <i>pagal naujus Kalbos patarimus nėra klaida</i>
Giminė		Skaitę merginos – <i>klaidos nėra</i>
Įvardžiuotinės formos painiojimas su paprastąja: ➤ sudėtiniuose terminuose; ➤ kai įeina į išplėstinį pažyminį.	Antras asmuo – <i>gr</i> Vyriškos giminės daiktavardžiai – <i>gr</i> Vaikai, norintieji išmokti,... – <i>gr</i>	<i>XX-ojo – st</i> <i>Vientisumo</i> <i>neišlaikymas</i> <i>(pabrėžimo funkcijos</i> <i>neatlieka) – st</i>
Netaisyklingas dėmenų, frazių jungimas: ➤ prijungiamuose sakiniuose, kai vartojamas ❖ <i>sykį</i> sąlygai reikšti ❖ <i>kad/ idant/ jei(gu)</i> + bendratis/ padalyvis ❖ <i>kad</i> + neigiamas tarinys, kai neigimo nėra ❖ <i>vietoj to, kad...</i> ➤ sujungiamuose sakiniuose/ jungiamos viena rūšies sakinio dalys: ❖ priešinamajam sujungimui vartojamas <i>gi</i> ❖ priešinamajam sujungimui <i>tuo tarpu, kai</i> ❖ vertalas <i>o taip pat gr, tuo pačiu gr, o kartu, bet kartu st</i> ❖ kartojamų skaitvardžių, prieveiksmių, dalelių jungimas <i>dar ir dar, labai ir labai</i> ❖ <i>jei..., tai...</i> priešpriešai reikšti – vengti konstrukcija, taigi klaidos nereikia žymėti...		
		vis tik – tik geriau <i>nevertoti, todėl klaida</i> <i>nelaikytina.</i>

KONKRETŪS ATVEJAI

Žodis / frazė	ST	GR	Pastabos
<i>M, M</i> (angliškai parašyta)			Rašybos klaida
XIX amž.	–	–	
XIX – OJO A.	st		
XX am.			Rašybos klaida
19 a (nėra taško)			Rašybos klaida
Dvidešimto amžiaus	–	–	
A.Garšva	st		
P.Kurmelis			
Juozas (vietoj Juozas Aputis)	st		
Ona (vietoj Onos Duonutės)			
Šatrija			
Pelėda			
Biliūnas	–	–	
Granauskas			
O. Duonutė	st		
J.Vaižgantas			
Š.Ragana			
V.M. Putinas			
Mykolaitis Putinas			Rašybos klaida

Kymantaitė Čiurlionienė			Rašybos klaida
Atsiskleidžia akivaizdžios nuorodos	st		
Čia išryškėja (žr. kontekstą)	st		
Daugiskaita vietoj vienaskaitos	—	—	
Gyvenimai, nuotaikos			
Realus ir mitinis laikas	—	—	
Išorinis ir vidinis konfliktai	—	—	
DĖKA Švitrigailos	—	—	—
Švitrigailos dėka	—	—	—
Meninių priemonių DĖKA	—	—	—
Dvejybiniai linksniai			Būti + daiktavardžio įnag. = klaidos nėra
Nebeleisdamas jam būti vaiku	—	—	
Reikia būti tikru krikščioniu	—	—	
DVEJYBINIAI LINKSNIAI (NESUDERINTI BŪDVARDIŠKIEJI ŽODŽIAI)			
Siekia būti laisvais		gr	
Dviems / dviem	—	—	
Intelektualinis romanas	—	—	Jeį vartojamas kaip terminas
INTELEKTUALINIS STILIUS		gr	
Ypatingai akcentuojamas judėjimas	—	—	Ypač - žodynas
Įvardžiutinės formos			
Artimo meilė / Gimtų namų / Paskutinioji strofa / Tarnauti svetimiems	—	—	
Kuomet...	—	—	
Kūriniuose būdingi motyvai	st		
Mėgiama	—	—	
NAUDOJAME menines priemones		ž	r., „vartojame“
Pagal detales galima teigti <...>	st		
Nebūtina save aukoti	—	—	Neiginys + teigiama bendratis = ir kilm., ir gal.
Pačio žmogaus	—	—	
PAGALBA			
Meninių priemonių pagalba		gr	Objektas + pagalba
Pagrindinė esmė			
Pasimetusi		ž	r., „sutrikusi“
Pavadinimas kalba/ metafora sako	—	—	
Personifikuotas motyvas	st		
Simbolių / įvaizdžių ir motyvų painiojimas			
Autoriaus – pasakotojo, lyrinio subjekto – pagrindinio veikėjo painiojimas			
PRIEVEIKSMIAI			Padaryti iš veikiamosios rūšies dalyvių
Raminančiai pažvelgė	—	—	KLAIDOS NĖRA
Reiktų	st		
Sangražinė forma			
RIMUOJASI	---		
Segmentas prasideda klausimu	—	—	
Savyje / manyje		Sukėlė manyje neapykant	Sakinio prasmė viską manyje sujaukė - gerai

		ą - gr	
SEKANTI strofa		ž	
STULPELIS		ž	
<u>Sulyginama su</u>	st		
Supanti aplinka	–	–	
Sutinkame metaforą		ž	
Š(š)viečiamasis amžius / epocha	–	–	
Taipogi		ž	
TOLIAU SEKA		ž	
Trumpinimai Lyr. Subjektas		st	
UŽUOMINA Į			
Užuomina apie	–	–	
Vardan ramybės/ ramybės vardan	–	– gr	Jei kalbama iškilmingai, pakiliai, klaidos nėra
Vardan interesų / interesų vardan	–	– gr	Kanceliarinis kalbėjimas
Vidiniai išgyvenimai	–	–	–
VIENAS/VIENI IŠ NEDAUGELIO		gr	
VILTIS Į ATEITĮ		gr	
Žmogaus viduje	–	–	
ŽMOGUJE		gr	
SKYRYBA (probleminiai atvejai)			
	Klaida	Komentaras	
Rašytojas – modernistas / Rašytojas modernistas	–		
Skyrybos ženklai naujoje eilutėje	✓	vieną kartą pažymime	
Nemotyvuotas žodžių rašymas kabutėse	✓	vieną kartą pažymime	
Nelietuviškos kabutės	✓	vieną kartą pažymime	